

Kunst openbare ruimte mislukt vaak

Door SANDRA SMETS

ROTTERDAM. Zomaar een beeld neerzetten is passé. Publieke kunst betekent vechten met beleid, regelgeving, budgetten, met als argument dat kunst nuttig is. Het stimuleert sociale cohesie, stadsontwikkeling, toerisme, economie en zelfwerkgelegenheid. Maar... is dat wel zo? En is dat voldoende?

Onlangs promoveerde geowetenschapper Martin Zebracki in Utrecht op kunst in de openbare ruimte. Het viel hem op dat publieke kunst vooral kunsthistorisch en filosofisch wordt benaderd – niet vanuit het stadsleven, waar het voor bedoeld is. Daarom nam hij voor zijn onderzoek 1.111 straatinterviews af, in Nederland en België.

Zijn conclusie: passanten vonden

een kunstwerk vaak geslaagd als het past op de plek. En: als een plek er goed uitziet, vinden ze het kunstwerk soms vanzelf ook mooi – vooral figuratieve kunst.

Zebrack interviewde Rotterdamers over het beeld *Santa Claus* van Paul McCarthy op het Eendrachtsplein. Sommige omwonenden wisten aardig wat van deze ‘kabouter buttplug’ en koppelden hun waardering aan de plek: een beeld dat gaat over consumentisme, ja dat past in dit winkelgebied vlakbij het museumpark – elders hadden ze het beeld niet gewaardeerd.

In de multiculturele wijk Slotervaart is kunst ingezet voor sociale cohesie: kinderen hielpen mee een park te ontwerpen, om daarna te ontdekken dat ze door bureaucrati-

sche traagheid geen speelplek kregen. Dan is gemeenschapskunst het maskeren van een mislukking.

Zebracki's proefschrift heet *Public Artopia*. Theoretische doelen in een buurt injecteren is volgens hem ‘utopisch’. Het zijn immers de bewoners en gebruikers die bepalen of kunst slaagt. De publieke kunstpraktijk faalt vaak omdat doelen nooit achteraf worden geëvalueerd. Een mooi theoretisch verhaal vooraf waarom deze kunst goed is voor deze plek is echter niet voldoende.

Zebracki's onderzoek toont aan dat de mening van het publiek er wel degelijk toe doet en dat kunstmakers die niet moeten negeren.

M. Zebracki, *Public Artopia* verschijnt bij Pallas Publications, www.aup.nl.